

лайдисване на църковна утвар и домашна посуда. Поле за реализация имат, тъй като „калайджиите в Гърция, на юг от Атина са от нашите, но те са загубили занаята“ (Иванова, Кръстев 2008: 37) Напоследък цели семейства се установяват в Гърция, и най-много на о.Кипър. Носят инструментите със себе си, калайдисват, но работят всичко и в селското стопанство.

Много представители на ерлиите от различни райони на страната първоначално се придържат към общия балкански емиграционен модел на гурбетчийството – работи се за определен период от време. „В чужбина стоя по един, най-много два месеца. Връщам се тука, и пак обратно в чужбина. Пея там по улиците – български народни, цигански и други песни. Мъжът ми свири“ (ж., цигани музиканти, Котел).

В някои случаи зад граница заминават млади, неженени мъже. След определено време се завръщат, за да се оженят за момиче от „техните“ и след това отново отиват в чужбина вече с жена си.

Една от формите на емиграция сред циганите/ ромите е няколко члена на семейството или фамилията да заминат вкупом. Най-често това са съпрузите, особено когато работят заедно. Така се запазва семейството. Решението накъде да тръгнат взема мъжът. „Заминахме с жената за Италия... Там беше добре – беряхме домати, лук, портокали. После жената почна да гледа една възрастна жена, за да има по-добри условия на живот. А ние живеехме на полето... Изкарахме една година и са върнахме.... После втори път пак отидохме....“ (м., 43 г., турски цигани, Сливен).

Други цигански/ ромски семейства се препитават с т.нар. „куфарна“ търговия. В началото само мъжът пътува зад граница, а жената продава донесената вносна стока. През следващите години не само и жената тръгва за стока навън, но и продължава да я пласира, обикаляйки пазари, панаири и най-вече селата, предлагайки я от къща на къща.

Феминизирането на трудовата емиграция е най-проявена при рударите, но силно се изразява и в отделни групи на дасикане и хорохане рома.

Гурбетът разрушава традиционните стереотипи – в някои случаи роднински семейства се изпокарват, спират да си помагат, разделят се и вече не си говорят. Възникват нови сексуални отношения – при дълго отсъствие на мъжа или при излизането навън на жената си намират нови сексуални партньори. „Три години направихме с жената в Гърция. Все при един и същи работехме, човекът ни харесваше. Миналата година с нас беше и сестрата. Отиваме сега, настанила се сестрата в квартирата ни с „човека си“ (с любовника си – б.а.). И него завела да работи на нашето място. Не стига, че на работата само лошо говорил за мен, прибираме се – на нашто легло легнал и пуши, пуши... Не излиза, не дава да легна, ни жената може да се съблече. И тъй спим на